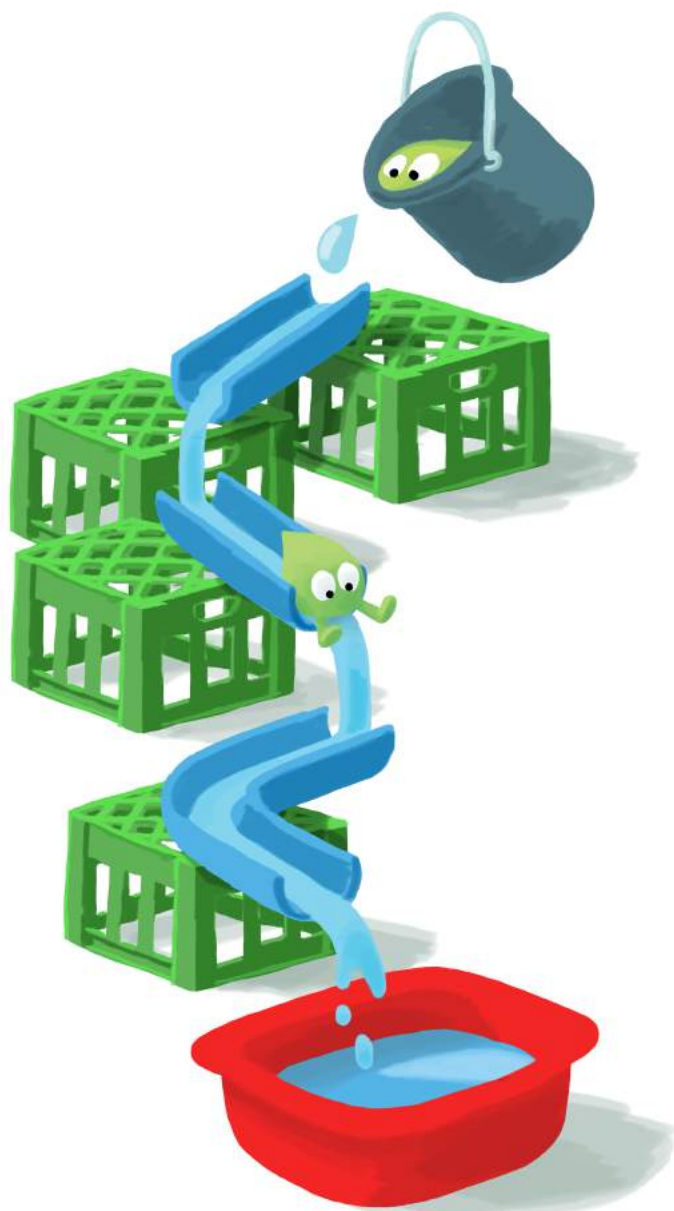


Aktivitet: Byg en vandbane



Vand

Spørgsmål **Hvordan bevæger vand sig? Hvordan får vi det til at flyde et bestemt sted hen?**

Formål Erfaring med konstruktion, viden om hældning og vand i bevægelse. Samarbejde omkring bygning.

Rekvisitter

- Tagreuder og nedløbsrør
- Forskellige beholdere, f.eks. baljer, plastkasser, spande
- malerstige
- Snor eller reb hvis vandbanen skal bindes sammen
- Bolde, ispinde, små træstykker som kan flyde
- Ting I kan eksperimentere med

Aktivitet

- Få en bold til at rulle igennem et stykke tagrende/nedløbsrør for at få erfaringer med hældning, retning og fart
- Sæt to baljer op med nogle meters afstand. En med vand og en uden
- Snak om hvordan I får vandet fra den ene balje til den anden
- Børnene prøver selv at bygge en bane til vandet af tagreuder, nedløbsrør, malestiger, plastkasser m.m.
- Eksperimenter med at få "skibe" af ispinde eller træstykker til at "sejle" ned af vandbanen.

Overvejelser Det er en god ide, at børnene relativt hurtigt afprøver deres konstruktioner, fordi det er processen og den eksperimenterende tilgang der er i fokus.

I vinterhalvåret kan aktiviteten laves indenfor og vandet erstattes af bolde og isterninger.

Flere ideer "Hvad sker der hvis..."

- Vi prøver vandbanen med bolde eller isterninger?
- Vi laver vandbanen på en bakke eller på en ruchebane?
- Vi stopper vandet ved hjælp af en dæmning? Prøv med sand og andre materialer.

Aktivitet: Få is til at smelte



Vand

Spørgsmål **Hvordan bliver is til vand?
Hvor hurtigt kan vi få is til at smelte?**

Formål Erfaringer og viden med vands tilstandsformer og processen fra is til flydende vand

Rekvisitter

- Isterninger
- Store isklumper (fryseposer og plastbøtter med vand fryses)
- Ting og materialer som børnene tror kan bruges til at smelte is

Aktivitet

- Snak om hvad vi tror der sker når is smelter og hvorfor
- Lad børnene selv finde ting, som de tror vil få is til at smelte og lad dem selv eksperimentere med at smelte is. Prøv med både små isterninger og store isklumper.
- Hvad fik isen til at smelte hurtigt/langsomt, hvad skete der og hvorfor?

Overvejelser Der skal være isterninger nok til at alle kan få deres egen.

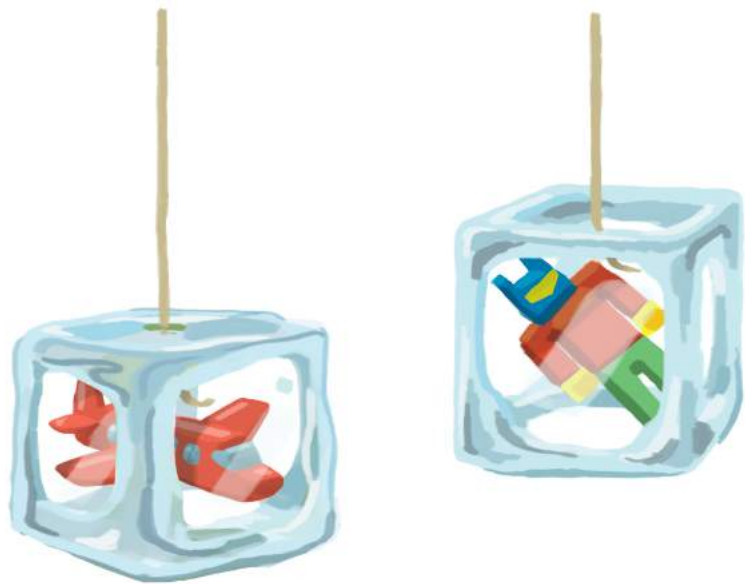
Aktiviteten kan både laves ude og inde.

Find sammen med børnene små udfordringer der kan motivere til nye undersøgelser fx: hvordan gør vi det hurtigst/langsomst, på den sjoveste måde, to og to, uden hænder osv.

Flere ideer Tag tid på hvor lang tid det tager at smelte en isterning på bordet, på legepladsen, i hånden eller måske i munden!

Snak om vandets andre tilstandsformer og evt. nye ideer I har fået.

Aktivitet: Få vand til at fryse



Vand

Spørgsmål **Hvordan bliver vand til is?**

Formål Erfaringer og viden om vands tilstandsformer og processen fra flydende vand til is.

- Rekvisitter**
- Vand
 - Beholdere I kan fryse vand i, fx fryseposer, bøtter, skåle, isterningeposer, balloner osv.
 - Ting I kan fryse ned i vandet, fx små figurer, frugtstykker, blomster, blade eller andre ting fra naturen
 - Frugtfarve
 - Snor
 - Termometer

- Aktivitet**
- Snak om hvad is er, hvor det findes og hvad det kan bruges til. Hvordan får vi vand til at fryse?
 - Fyld forskellige beholdere med vand og lad børnene finde legetøj som skal fryses ned
 - Tilsæt frugtfarve, figurer, blomster, blade eller frugtstykker
 - Læg en snor i vandet til ophængning
 - Mål vandets temperatur inden I sætter det i fryseren
 - Hvor hurtigt mon vandet fryser til is?
 - Kig løbende i fryseren og mål temperaturen i vandet
 - Hvor lang tid gik der før vandet frøs til is?
 - Tage isskulpturerne ud og hæng dem op, fx i et træ

Overvejelser I frostvejr kan I lave aktiviteten ved at sætte tingene udenfor natten over.

Vand udvider sig når det fryser, vælg åbne beholdere, eller undersøg hvad der sker når I fryser vand i lukket beholder (sæt ikke prop på).

Flere ideer Mal flotte akvarelmalerier på papir med isterninger lavet af frugtfarve.

Hvilke andre ting kan fryse? Undersøg om I kan fryse fx grøntsager, yoghurt, solcreme og andre væskeholdige ting. Hvad med mudder? Eller våde blade fra legepladsen? Lav ispinde med frugtstykker. Hvilke væsker kan ikke fryse?

Aktivitet: Få vand til at fordampe



Vand

Aktiviteten er inspireret af Forskningens Døgns "En Verden af Vand"

Spørgsmål **Hvad er der i en sky? Hvad er regn?**

Formål Erfaring og viden om vands tilstandsformer og vandets kredsløb

Rekvisitter

- Varmekilde, f.eks. trangia, gasbrænder, kogeplade eller et bål med en rist
- Gryder med låg
- Vand

Aktiviteten

- Hæld vand i en gryde og varm vandet langsomt op over en varmekilde
- Snak om hvad I tror der vil ske med vandet?
- Lad børnene observere hvordan vandet begynder at koge og blive til damp
- Læg låg på gryden. Når I løfter det igen vil I kunne se en masse vanddråber som sidder på undersiden af låget. Nogle af dem vil falde som "regndråber" ned i gryden igen. Noget af dampen slipper ud under låget
- Hvad sker der med regndråberne?
- Snak om vandets kredsløb: regn falder på jorden, vandet fordamper når det er varmt, vanddamp bliver til skyer

Overvejelser Aktiviteten er god at lave udendørs.
Man kan også bruge en elkedel.

Vær ekstra forsigtige omkring gryden med kogende vand – og tag en god snak om det kolde vands vej til kogende varm før I går i gang.

Flere ideer Snak om vandets andre tilstandsformer.
Tegn eller mal forskellige slags skyer, regn osv.
Led efter vanddamp andre steder, prøv fx at ånde på et spejl.
Har I en bålplads, kan I lave jeres egen "svedhytte" ved hjælp af varme sten og en hule lavet af en stor presenning.

Aktivitet: Fang luften



Luft

Spørgsmål

Kan man fange luft?

Formål

Erfaring og viden om luft og luftens massefylde

Rekvisitter

- Små og store plastposer og affaldssække
- Fiskenet
- Spande
- Sæbebobler
- Balloner

Aktiviteten

- Snak med børnene om man kan fange luft selvom man ikke kan se den? Hvordan kan det mon gøres?
- Lad børnene selv eksperimentere med at fange luften med de medbragte poser, fiskenet eller spande
- Snak med børnene om hvordan man bedst kan fange luft?
- Hvad sker der hvis man blæser luft i sæbebobler og i balloner, prøv med lidt luft eller meget luft

Overvejelser

Aktiviteten laves bedst udendørs og gerne et sted, hvor der er plads til at børne kan løbe rundt.

Det er vigtigt at der er poser og balloner nok, så alle får mulighed for selv at gøre sig erfaringer.

De mindste børn kan have brug for hjælp med fange luft med en pose.

OBS. vær ekstra opmærksom på at børnene ikke putter stykker af den sprængte ballon i munden.

Flere ideer

Medbring en pumpe så børnene selv kan puste balloner op.

Medbring bolde og cykelslanger og pust dem op. Prøv i fællesskab at fange luften med en stor "faldskærm".

Fagtesangen: "Luften kan man ikke få at se..."

Aktivitet: Få øje på luften



Luft

Spørgsmål **Hvordan kan vi se at det blæser? Hvad kan vi bruge vinden til?**

Formål Erfaring og viden om luft, vind og vindretning og vindstyrke.

Rekvisitter

- Pinde/grene og papirstrimler til vimpler (el. lign. let materiale som kan lette i vinden)
- Balloner
- Vindmøller, købt eller hjemmelavet (**se 'Vindmølle af papir' på skoven-i-skolen.dk**) af karton/papir, tegnestifter, lim, pind

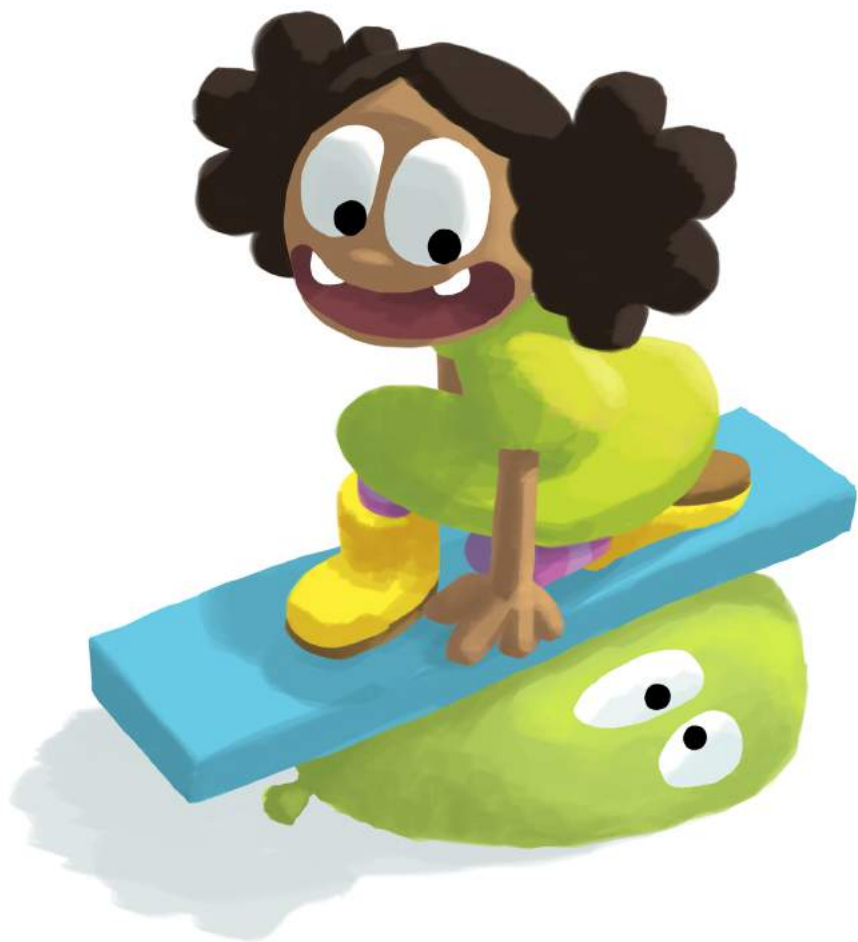
Aktiviteten

- Snak med børnene om hvordan de kan se at det blæser og hvilken retning vinden kommer fra?
- Byg jeres egne vimpler eller vindmøller
- Prøv at fange vinden med jeres vimpler og møller – hvad sker der?
- Hvor er der vind? Hvor der vindstille? Hvordan kan vi se det?
- Hvorfor blæser det nogle steder og er vindstille andre steder?
- Hvad vej blæser vinden? Prøv en oppustet ballon. Hvilken vej flyver den?
- Kan vinden få andre ting til at bevæge sig? Prøv med blade, fjer, grene, papir osv.
- Hvad kan vi bruge vinden til? Tag en snak om vindenergi

Overvejelser Prøv at finde et sted hvor der er en bakke, som man kan løbe op ad/ned ad. Hvert barn får deres egen vimpel/vindmølle, så alle får mulighed for at gøre sine egne erfaringer.

Flere ideer Sanglegen "Uh hvor det blæser..." evt. med faldskærm.
Lav jeres egen vind ved hjælp af en vifte, pumpe, bordventilator...
Byg drager eller papirfly.
Hold øje med blæsten fra dag til dag, hvordan kan man se om det blæser lidt/meget, fra hvilken retning?
Køb vindmølle med lysdiode, som lyser når den drejer rundt, for at illustrere vindenergi

Aktivitet: Tryk på luften



Luft

Spørgsmål **Hvor meget kan luft bære?**

Formål Erfaring og viden om luft og lufts bæreevne.

Rekvisitter

- Balloner
- Ballonpumpe
- Stor plastikpose/sæk
- Brædder

Aktiviteten Luftens mange egenskaber bruges bla. til affjedring i køretøjer, i cykeldæk og i bolde. Her udnytter vi bl.a. luftens lethed, fleksibilitet og bæreevne. I denne aktivitet eksperimenterer børnene med luftens bæreevne.

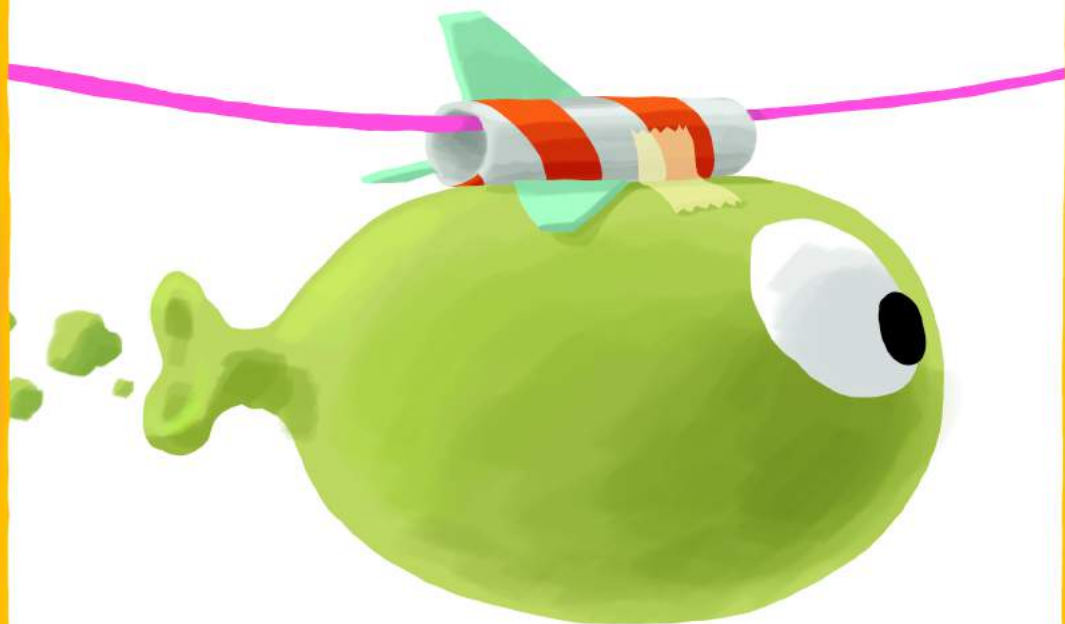
- Pust en masse balloner op og bind knude på
- Snak om hvor meget I tror luften kan bære og hvorfor og lad børnene selv prøve at sætte sig på en ballon eller stå på den ved hjælp af et bræt
- Hvad sker der når hhv. en voksen og et barn sidder på en ballon? Hvorfor springer ballonen hos de voksne men ikke hos børnene?
- Hvor mange balloner tror I der skal til for at bære en voksen? Put ballonerne i en pose og prøv
- Hvor mange børn kan der stå på en ballon før den springer?
- Prøv at lade alle børn stå på et omvendt bord med flere poser af balloner under.

Overvejelser Forbered børnene på at ballonen kan gå i stykker. Vær opmærksom på at det kan forskrække. Husk at samle ballonstykkerne op bagefter, små børn kan få dem galt i halsen.

Aktiviteten kan blive lidt "vild" for nogle børn. Giv plads til forskellige deltagelsesmuligheder.

Flere ideer Prøv aktiviteten med store balloner. I kan også pumpe en cykelslange eller en bold op, eller prøve med en stor affaldssæk. Prøv at sænke en oppustet ballon ned i vand for at mærke luftens opdrift og bæreevne. Sammenlign evt. med en tung genstand, f.eks. en sten.

Aktivitet: Brug luften som drivkraft



Luft

Spørgsmål **Kan man bruge luft som drivkraft?**

Formål Erfaring og viden om luft, konstruktion, fremdrift og bevægelse

Rekvisitter

- Legoklodser og -hjul
- Balloner
- Sugerør
- Snor
- Tape (Gerne malertape eller gaffatape)
- Frysepose-klemmer
- Ballonpumpe

Aktiviteten Hvorfor flyver suser en ballon afsted, når vi slipper den, og kan vi bruge luften som drivkraft til at få en legetøjsbil, båd eller mini raket til at bevæge sig?

- Lad børne selv prøve at puste balloner op og give slip – snak om hvad der sker

- Byg en ballonbil (**find vejledning på Silkeborgbibliotekernes hjemmeside**)
Husk hul til ballonen. Sæt ballonen fast og pust den op. Giv slip og se hvor langt den kører.

Hvad sker der hvis vi bygger bilen større, mindre, tungere?

- Byg en ballonraket (**find vejledning på Silkeborgbibliotekernes hjemmeside**)

Pynt sugerør som en raket. Træk snor gennem sugerøret. Bind snoren fast mellem to punkter. Pust en ballon op og sæt klemme på. Sæt den oppustede ballon fast på sugerøret med tape. Tag klemmen af.

Hvor hurtigt og langt flyver ballonraketten?

Overvejelser Hvis ballonerne sprænger, så husk at samle ballonstykkerne op bagefter, små børn kan få dem galt i halsen.

Flere ideer Køb nogle kæmpe balloner og gentag forsøgene. Lav en trampelufraket. Prøv at puste til forskellige lette/tunge genstande. I kan også prøve at puste i vand og se hvad der sker.

Aktivitet: Lav din egen jord



Jord

Spørgsmål **Kan man selv lave jord?**

Formål Viden og erfaring med jord, næringskredsløb, nedbrydning, mikroliv i jorden, insekter og smådyr, jord til bord processer

- Rekvisitter**
- Kompostbeholder eller anden egnet beholder med låg
 - Havegreb eller skovl til at rode indholdet sammen
 - Beholder til at undersøge indholdet i
 - Tørre blade, planter og andet haveaffald, frisk grønt affald fra køkken og frokost
 - En portion kompostorm – spørg nogen der har kompost i forvejen

Aktiviteten Komposten skal stå direkte på jorden i skyggen.

- Saml beholderen og dæk bunden med et tykt lag tørre blade og andet dødt plantemateriale i mindre dele
- Læg et lag grønt affald fra køkkenet på bladene og til sidst et par håndfulde kompostorm i. Bland indholdet
- Fyld nyt grønt og brunt affald i jævnlige og bland. Indholdet bliver omsat af orme og jordbakterier til et lag jord nederst i beholderen. Tempo afhænger af temperatur/årstid

Overvejelser **NB: Undgå at tiltrække rotter ved at overholde følgende:**

- Kun frisk, utilberedt, grønt affald. INGEN animalsk affald og tilberedt mad, brød, kage og korn
- Rod i komposten ofte
- Der kan opstå utryghed ved de dyr der lever i komposten eller ved at det føles snavset og ulækkert. Tænk over hvordan forskellige tilgange kan tilgodeses. Giv ro, tid og plads til forskellige måder at deltage.

Flere ideer Lav en minikompost i et syltetøjsglas med låg med huller i. Prøv også med døde blade fra skoven. Brug den færdige jord til at plante i.

Aktivitet: Få kartofler til at spire



Jord

Spørgsmål **Hvad kan jord bruges til?**

Formål Børnene får viden og erfaring om jord til bord-processer og om jord som næring for planter

Rekvisitter

- Kartoffler – gerne gamle med rynker og spirer
- Jord – gerne kompostjord og gerne lidt gamle blade, halm, uld eller andet organisk affald
- En lille beholder – f.eks. en urtepotte
- En stor spand, balje eller plantekasse

Aktiviteten

Udendørs: ca. fra marts - kartofler kan ikke tåle frost.
Indendørs: i princippet hele året.

- Start med at lægge kartoflerne lyst i en vindueskarm, evt i æggebakker – vent til de begynder at danne små grønne spirer
- Fyld jord i en spand, balje eller en plantekasse. (ca. halv fyldt) Læg kartoflerne ned i oven på et lag af blade, halm, uld eller andet organisk affald
- Dæk kartoflerne til med jord. Spirerne må gerne stikke lidt op i lyset
- Vand en smule
- Fyld mere jord på i takt med at planterne vokser. Noget af den grønne top må stikke op i lyset
- Når der er kommet store planter kan I løfte planten op og se de nye små kartofler. Høst når I synes det er tid

Overvejelser Hav evt. både store beholdere udendørs og små inden døre så I kan følge med i planternes udvikling fra flere vinkler. At dyrke noget sammen kan støtte fællesskabet og opmærksomheden på hinanden. Planterne skal passes og have kærlig omsorg. Det er et fælles ansvar om det lykkes. Det kan give succes- og mestringsoplevelser og anledning til vigtige samtaler.

NB: Planternes blomster og bær er giftige og skal klippes af. De indeholder et stof der kan give ondt i maven.

Flere ideer Lav et spireprojekt hvor I sammen undersøger "Kan det spire?" Gå på opdagelse efter frø – eller ting vi tror er frø. Der er frø alle vegne, i de grøntsager og frugter vi spiser, i køkkenskuffen, i fuglefoderet. De fleste frø skal have jord for at blive til planter, men mange kan faktisk spire uden bare ved at ligge på vat/køkkenrulle vædet med vand.

Aktivitet: Gravehjørne



Jord

Spørgsmål

Hvad er jord? Hvad kan jord bruges til?

Formål

Børnene får viden og erfaring med jord som materiale

Rekvisitter

- Et hjørne af legepladsen, gerne afgrænset af et lavt hegn af grene eller brædder. Hvis der ikke er jord i forvejen, kan I købe et læs jord og hælde ud.
- Skovle og andre graveredskaber og beholdere.

Aktivitet

Lav et gravehjørne og undersøg jordens egenskaber som lege- og byggemateriale. Hvad indbyder et gravehjørne til? Vil børnene grave huller, render, bygge noget? Lad området udvikle sig i takt med hvad børnene har energi på, og hjælp dem med at skabe en ramme for forskellige typer undersøgelser, fx:

- Dybe huller, mange huller, små/store huller
- Hæld vand i og undersøg hvordan det løber
- Huller til regnorme, til skatte, til nedbrydningsforsøg
- Jordbunker til at stå på, til insekthotel, til kager
- Mudderkøkken m vand, jord, gryder og pander

Overvejelser

Skab plads til vilde lege, konstruktionsprojekter og mere rolige sanselige oplevelser så mange behov og interesser tilgodeses. Gode taktile og motoriske udfordringer.

Flere ideer

Vildler. Prøv at lave ler af jord og få en fornemmelse for forskellig slags jord og hvad de består af. Find tung lerjord og bland det op i vand til tyndt, vandet muddet. Hæld gennem sigte så de største partikler sies fra. Gentag til der kun er de allerfineste partikler - leret - tilbage. Hæld til sidst blandingen i et klæde så vandet drænes fra. Lad det hænge indtil leret har en god, blød, formbar konsistens. Form leret - måske til orme, bænkebidere eller hvad I nu finder på.

Aktivitet: Undersøg jorden



Jord

Spørgsmål **Hvem bor i jorden?**

Formål

Børnene får viden om jord som hjemsted for smådyr og om deres levevis.

Rekvisitter

- Bakker til jordprøver
- Skovle eller skeer til at samle jord og dyr op med
- Evt. syltetøjsglas til opbevaring af jordprøver og/eller dyr
- Lup
- Tegnegrej til at tegne de dyr I finder
- Evt. mikroskop

Aktiviteten

Jorden er levende! Undersøg jorden for levende væsener.

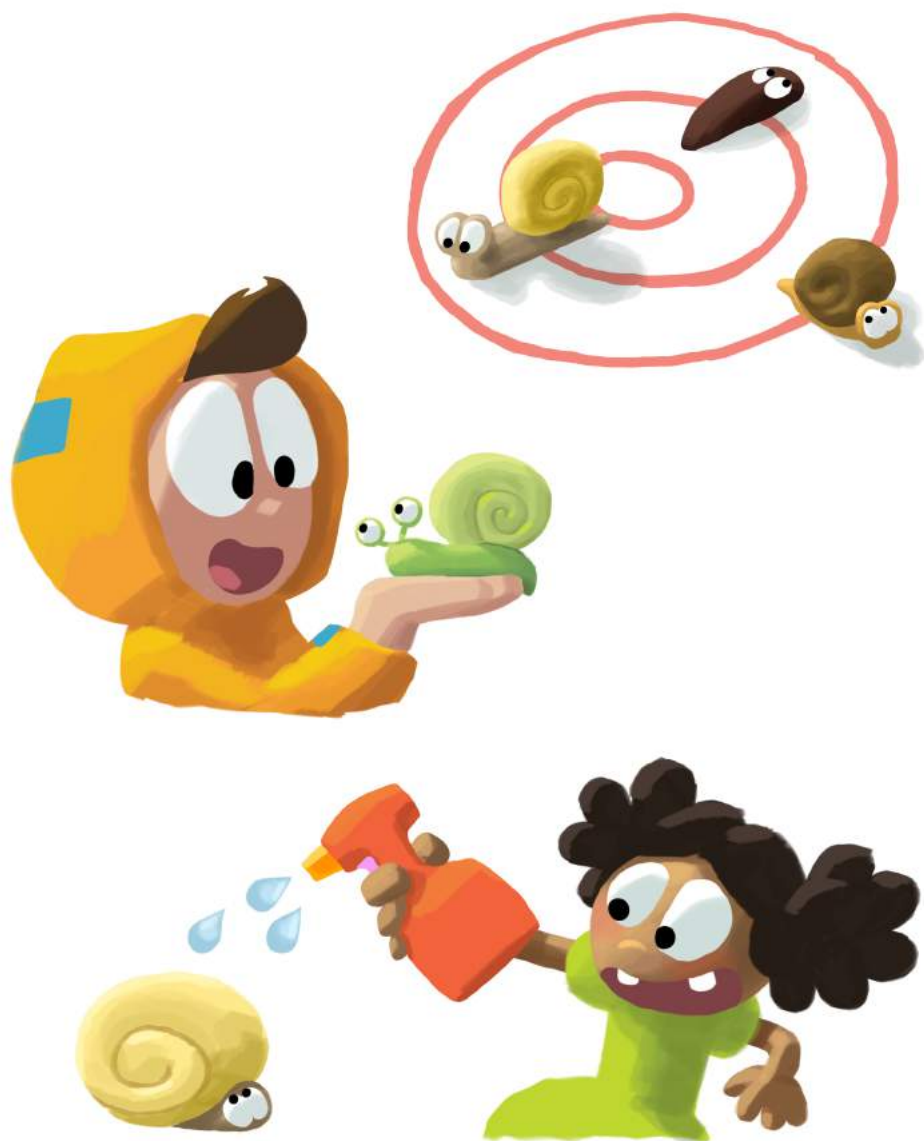
- Snak om hvilke dyr I tror lever i jorden, både de store, de små og de helt små, og hvilke dyr I tror I vil finde forskellige steder.
- Indsaml en mængde jord fra et sted I vil undersøge, fx legepladsen.
- Kig først jorden igennem og find de største dyr, derefter kan I tage luppen i brug og se om I kan finde flere dyr eller undersøge dem I har fundet.
- Lav flere undersøgelser med jord fra forskellige steder og sammenlign jeres fund. Er der forskel på hvilke dyr der lever på fx legepladsen og i skoven?
- Tegn evt. de dyr I har fundet.

Flere ideer

Jordens mikroliv: En enkelt håndfuld jord fra skoven indeholder flere mikroorganismer end der er mennesker på jorden – altså flere end 7 mia.! Vi kan selvfølgelig ikke se dem med det blotte øje, men nogle af dem kan vi måske få øje på gennem et mikroskop. Hvis I har mulighed for at låne et mikroskop, kan I prøve at se de bitte små, "usynlige" dyr.

Lav en flot samling af jordprøver i glas og lav en udstilling.

Aktivitet: Sig hej til en snegl



Levende dyr

Spørgsmål **Hvordan bevæger snegle sig?**

Formål Børnene får erfaringer og viden om snegle, bevægelse og friktion

Rekvisitter

- Snegle (gerne forskellige slags og størrelser)
- Plastterrarie
- Plastdug
- Vandforstøver
- Glas- eller plexiglasplade

Aktivitet **Gå på sneglejagt** på jeres legeplads eller nærområde. Når det er tørt, finder man tit snegle på stammer og grene i træerne. Er sneglene i deres huse, kan man "vække" dem med en vandforstøver

- Hvordan ville børnene bevæge sig hvis de ikke havde nogle ben?
- Undersøg hvordan sneglene bevæger sig på forskellige underlag, f.eks. ru, sandet, vådt eller glat.
- Læg sneglene på en våd glas- eller plexiglasplade. Læg jer under pladen og se, hvordan sneglene bevæger sig.
- Tegn en cirkel, evt. på glas/plexiglaspladen. Sæt sneglene (gerne i forskellige størrelser, med og uden hus) i midten af cirklen. Se hvilken snegl der kommer først ud af cirklen.
- Er havesneglen, vinbjergsneglen, skovsneglen den hurtigste?

Overvejelser Sneglen er et hårdført dyr og nemt for børn at håndtere.

Opbevar sneglene i skyggen og husk at give dem fugt hver dag med en forstøveren.

Flere ideer Hvorfor ser snegle ud som de gør? Hvorfor har nogle snegle et hus på ryggen? Kender I andre dyr som heller ikke har ben? og hvordan bevæger de sig?

Prøv at lave en "snegle glidebane" med brun sæbe på en presenning

Aktivitet: Byg hus til en bænkebider



Levende dyr

Spørgsmål **Hvor kan bænkebidere bedst lide at bo?**

Formål

At få mere viden om bænkebidere og deres forhold til sol, skygge og fugtighed.

Rekvisitter

- Plastterrarie
- Vandforstøver
- Fotobakker eller andre beholdere
- Små spande
- Skeer
- 5 bunde fra mælkekartoner

Aktivitet

Gå på bænkebideryagt på jeres legeplads eller i nærområdet. (Kig under gammelt dødt træ, plantekrækker eller fliser)

- Put bænkebidere i et plastterrarie (det kan nogle gange være nemmere og mere skånsomt at fange dem med en ske)
- Byg et bænkebidere-bo af mælkekartonbunde med fem forskellige rum (**se 'bænkebidere-matematik' på skoven-i-skolen.dk**). Indret rummene med forskellige lys- og fugtighedsforhold, f.eks. fugtige blade, sand, gammelt træ eller andet, som børnene finder på.
- Hvor tror børnene, at bænkebidere helst vil bo?
- Sæt bænkebidere i boet, gerne i sollys, og observer hvor de bevæger sig hen.
- Tæl efter et stykke tid hvor mange dyr der er i hvert rum.

Overvejelser

Bænkebidere kan ikke tåle at stå for længe i sollys eller i et varmt lokale. Husk at sætte dem ud igen, når aktiviteten er slut

Husk at giv dem fugt med en vandforstøveren

Flere ideer

Prøv at sætte andre smådyr ned i bænkebidere-boet og observer hvor de helst vil være

Hvorfor ruller nogle bænkebidere sig sammen?

Aktivitet: Lav fuglemad



Levende dyr

Spørgsmål **Hvad kan legepladsens fugle lide at spise?**

Formål Brug sanserne til at undersøge og eksperimentere med hvad legepladsens fugle kan lide at spise

Rekvisitter

- Diverse frø, nødder og kerner
- Frugt
- Tørrede melorme
- Rester fra madpakker eller køkkenet

Aktivitet

- Snak om, hvad I tror, fuglene kan lide at spise?
- Lav en lille fuglebuffet, med forskellige madvarer (se billede)
- Brug gerne tid på at tale om, hvordan tingene føles, dufter og måske smager.
- Brug de følgende dage på at registrere, hvordan det går med de forskellige ingredienser i jeres fugle-buffet.
- Hvad bliver spist og hvad bliver ikke spist?
- Hvilken fugle spiser hvad?
- Fortsæt evt. aktiviteten med andre madvarer.

Overvejelser Denne aktivitet laves bedst i vinterhalvåret, hvor fuglene har sværest ved selv at finde føde i naturen.

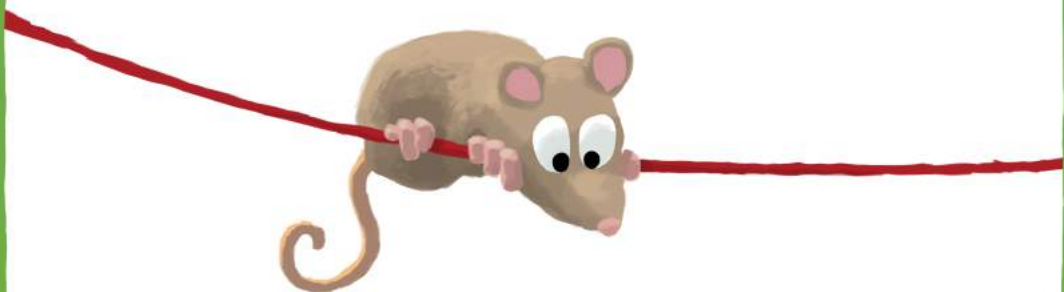
Maden skal fjernes fra legepladsen når institutionen er lukket, så det ikke tiltrækker rotter

Lav flere "fuglebuffeter" rundt omkring på legepladsen

Flere ideer Undersøg forskellige fuglenæb. Kan man se på næbbet hvad en fugl kan lide at spise?

Prøv at trampe orme op af græsplænen ligesom måger og solsorte gør.

Aktivitet: Mød en mus



Levende dyr

Spørgsmål **Hvorfor har mus en hale?**

Formål At undersøge hvordan mus bevæger sig og holder balancen

Rekvisitter • Bur med tamme mus (Kan købes i en dyrehandel eller evt. lånes af jeres naturskole)

• Reb

• En tyk gren (der forgrener sig i mindre grene)

Aktivitet • Snak med børnene om de tror mus er gode til at klatre og hvorfor?

• Sæt musene op på grenen og rebet og observer, hvordan de klatrer

• Snak med børnene om hvad de så musene gøre

• Byg jeres egen muse-klatrebane via et langt reb

Overvejelser Når I tager musene op af buret er det vigtigt at der er ro, og at børnene ikke klemmer musene.

Flere ideer Undersøg musens krop. Hvorfor ser den ud, som den gør?

Snak om musens sanser. Klæd jer ud som mus med ører, næse, knurhår og hale.

Lave en lytte-, smage-, føle- og lugte- kims leg med bind for øjnene, hvor I skal gætte forskelligt "musemad."

Hvad kan mus lide at spise? Prøv med forskellig mad fra jeres madpakker.

Spørg en naturvejleder om inspiration til flere museaktiviteter.

Den voksnes rolle



Børn og voksne udfører aktiviteten i fællesskab. Den voksne deltager som vejleder. Den voksne skaber rammen, giver passende støtte og vejledning undervejs og bringer nyt ind i fællesskabet, når der er brug for det.

Sørg for at skabe variation, så alle kan være med, og for at støtte dem der har behov.

Hav øje for gruppens størrelse og sammensætning.

Hold øje med børnene og de opdagelser og refleksioner de gør undervejs.

Spørgsmål og forundring opstår både verbalt og nonverbalt hos mindre børn.

Vær opmærksom på nye spørgsmål og hypoteser der dukker op som også kan undersøges.

Vigtigt:

- Medinddragelse af børnene i alle aktivitetens faser; før, under og efter
- Den voksne er nysgerrig på børnenes verbale og nonverbale spørgsmål
- Den voksne er nysgerrig sammen med børnene
- Den voksne stiller produktive spørgsmål og holder igen med at svare og løse problemer når børnene vanemæssigt opsøger det
- Den voksne opmuntrer og støtter børnenes begyndende hypotesedannelser og egne undersøgelser
- Den voksne bringer nyt ind, så aktiviteten udvikler sig og åbner for nye erkendelser.



Kig-kortet

Kigs nysgerrighedskort

Dette kort er tænkt som en måde at starte en undersøgelsesproces med udgangspunkt i børnegruppens eller det enkelte barns nysgerrighed.

Målet er at børnene reflekterer over og prøver at identificere hvad de gerne vil vide mere om og undersøge.

- **Saml en gruppe børn på legepladsen, i lokalområdet eller måske i skoven.**
- **Et barn eller en mindre gruppe børn går på opdagelse efter noget, de synes er spændende og har lyst til at undersøge nærmere, og sætter Kig-kortet på det.**
- **Barnet/gruppen forklarer for de øvrige børn, hvad de blev nysgerrige på, og hvorfor de gerne vil undersøge netop det?**
- **Den voksne kan hjælpe på vej med produktive spørgsmål eller bruge nysgerrighedsfaserne.**
- **Støt børnene i at forklare for de andre og stille gode spørgsmål til hinanden**
- **Udvid legen ved fx at: inddrage forældre, bruge en ramme, som fx: find en rød ting, en hård ting, osv.**

Nysgerrighedsfaserne



Undringsfasen

Hvad er børnene blevet nysgerrige på?

Brug jeres sanser: **Føl, lugt, lyt, smag, se!**

Hvad bliver I særligt nysgerrige på?

Antagelser og hypoteser opstilles:

Jeg tror at bænkebidderen ligger stille, fordi den sover?

Den voksne kan stille åbne og produktive spørgsmål for at pirre børnenes nysgerrighed.

Har du lagt mærke til...? Hvad sker der, hvis ...? Hvad tror du...? Hvordan bevæger den sig...? Hvordan føles den...?

Undersøgesfasen

Undersøg, afprøv og eksperimenter!

Lave forsøg og afprøv deres spørgsmål og hypoteser.

Nye spørgsmål og hypoteser opstår. Brug dem også.

Den æstetiske fase

Her bearbejdes jeres oplevelser: "Indtryk bliver til udtryk"

Tegn, mal, modeller, syng, leg og dramatiser osv.

Delingsfasen:

Viden og erfaringer deles med de andre børn og forældre i institutionen.

Lav fx udstillinger, emnekasser, fotobøger, fælles sange, lege osv.

Oplevelser, indtryk, erfaringer og begreber bliver gentaget og synlige. Støtter fællesskab og samtale.

Børnene får mulighed for at få øje på det de ved og har erfaret sammen med andre.

Produktive spørgsmål



Produktive spørgsmål

Spørgsmål som får børnene til at fastholde opmærksomheden

Har du lagt mærke til at jorden føles kølig...?

Hvordan ser sneglen ud på undersiden...?

Hvordan føles luften mod kinden...?

Hvad tror du det er...?

Hvor mange prikker har mariehønen... ?

Spørgsmål som fremmer en opdagelse af ligheder og forskelle

Er den længere, større, mindre osv...?

Er de ens...?

Hvordan er de forskellige...?

Spørgsmål som fremmer udforskning

Hvad sker der hvis...?

Hvad tror du der sker når... ?

Spørgsmål som understøtter udforskning af et problem og en løsning

Hvordan kan vi undersøge...?

Hvad kan du gøre...?

Hvad kan vi gøre...?